

Duygusal Güvenlik Ölçeği (DGÖ): Üniversite Öğrencilerinde Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması

Gül ŞENDİL¹

Emotional Security Scale (ESS): A Validity and Reliability Study in University Students

Öz

Bu çalışmanın amacı, Davies, Forman, Rasi ve Stevens tarafından (2002) geliştirilmiş olan Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin (DGÖ), üniversite öğrencileri için geçerlik ve güvenilirliğini yapmaktır. Araştırmaya 370 üniversite öğrencisi katılmıştır. Öğrenciler DGÖ ve Çocukların Evlilik Çatışmasını Algısı Ölçeği'ni sınıf ortamında tamamlamışlardır. Faktör analizi sonucunda, özgün ölçeğe oldukça benzeyen ve teoriyle de tutarlı olan altı faktör elde edilmiştir. Alt ölçeklerin Cronbach Alfa güvenirlilik katsayıları .68-.88 değerinde bulunmuştur. Sonuçlar ışığında, DGÖ'nin üniversite öğrencileri için kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Duygusal güvenlik, ebeveynler arası çatışma, geçerlik, güvenilirlik.

Abstract

The aim of this study was to test the validity and reliability of Emotional Security Scale (ESS) which is developed by Davies, Forman, Rasi ve Stevens (2002) in university students. The research was conducted on 370 university students. The participants completed the ESS and Children's Appraisals of Marital Conflict in classroom situation. The factor analysis resulted in six factors that is very similar to the original scale and consistent with theory. Cronbach's alpha values of subscales were found between .68-.88. These results suggest that Emotional Security Scale is a valid and reliable instrument for university students.

Keywords: Emotional security, interparental conflict, validity, reliability.

¹ İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Gelişim Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye. E-posta / E-mail: gsendil@istanbul.edu.tr

Duygusal Güvenlik Teorisi

Cummings ve Davies (2010) tarafından geliştirilen Duygusal Güvenlik Teorisi, ebeveynler arası çatışmanın, çocuklarda hangi mekanizma ve süreçler vasıtası ile uyum problemlerine yol açtığı sorusuna cevap bulmayı amaçlar ve aile içi ilişkilerdeki duygusal güvensizlik işaretlerinin, çatışma ile çocuğun psikolojik uyumu arasındaki ilişkiye açıklama getirip getirmediğini ya da bu ilişkiye aracılık edip etmediğini inceler. Çocukların çatışmaya verdikleri tepkileri anlamak için çatışma durumunda yaşadıkları duyguları bilmek önemlidir dolayısıyla duyguların nasıl işlendiği, nasıl organize edildiği ve bu duygularla nasıl başa çıkıldığı incelenmelidir. Teori de ebeveynler arasında yaşanan çatışma durumunda, çocuk için aile ortamındaki korunma, emniyet ve güvenlik duygularının sürdürülmesinin önemini vurgular. Teoriye göre ebeveynler arası çatışmalar, *yapıcı* ve *yıkıcı* olarak belirlenmelidir. Cummings ve Davies (2010), ebeveynler arasında yaşanan yıkıcı çatışmaların çocuklarda hangi yollarla psikolojik problemlere yol açtığını açıklamışlardır. Çocuklar, kendilerini güvende hissetmek için tutarlı ve koruyucu bir aile çevresine ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle ebeveynler arasında yıkıcı çatışmaların olduğu bir evde büyümek, çocukların, hem ebeveyn-çocuk hem de ebeveynler arası ilişkilerdeki duygusal güvenliğini tehdit eder. Bu durumda çocukların, ebeveynlerinin anlaşmazlıklarını idare edebilme, aile ve evliliğin tutarlılığını sürdürebilme becerilerine olan güvenleri zedelenir (Cummings ve Davies, 2010).

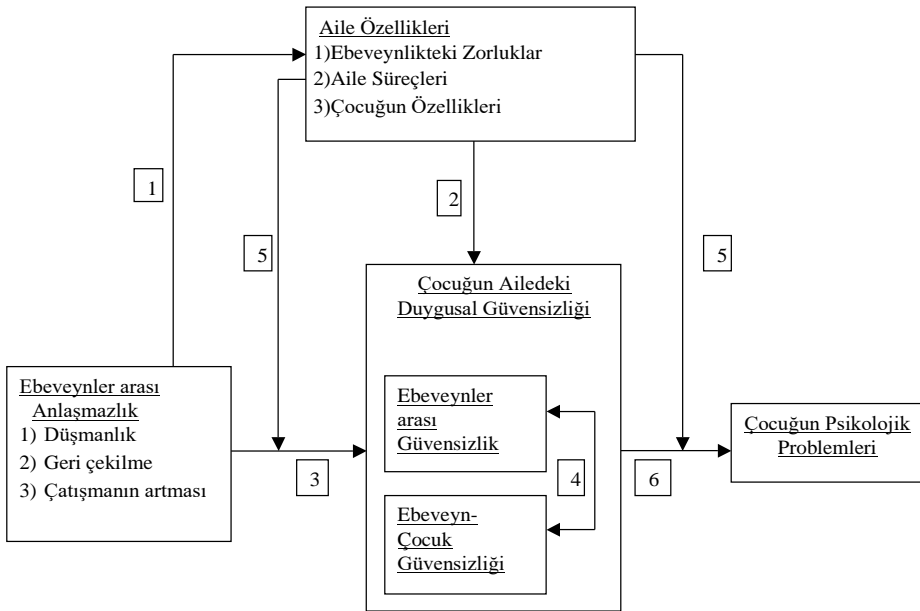
Araştırma sonuçları da bu bilgiyi destekler biçimde ebeveynler arası yıkıcı çatışmalara maruz kalan çocuklarda, depresyon, kaygı, saldırganlık ve sosyal problemleri içeren pek çok psikolojik problem görüldüğünü ortaya koymuştur (Grych ve Fincham, 2001). Örneğin, Garcia O'Hearn, Margolin ve John (1997), ebeveynler arasındaki şiddetli çatışmaya şahit olan çocukların, hiç çatışmaya şahit olmamış ya da sözel olarak saldırganca bir çatışmaya şahit olan çocuklara oranla daha fazla sıkıntı, kaçınma gösterdiklerini ve daha fazla anlaşma sağlama gayreti içinde olduklarını ortaya koymuştur (Akt. Davies ve Woitach, 2008).

Ayrıca, teori, bağlanma teorisine benzer şekilde, çocukların duygusal güvenliğinin temelinde, ebeveyn-çocuk ilişkilerinin yattığını ileri sürer. Her ikisinin ortak noktası, çocuğun güvenliğinin, onun uyumunu etkileyen bir faktör olarak görülmesidir (Davies ve Cummings, 1998). Çocukların ebeveynlere bağlanma kalitesi, onların ebeveynler arası yıkıcı çatışmaya maruz kalmaları konusundaki artan kırılganlıklarını anlamada önemli bir mekanizmadır. Örneğin, ebeveyn çatışmaları, güvensiz bağlanmayı yordayabilir ayrıca artan düzeydeki ebeveyn düşmanlığı, ebeveyn reddi, ebeveyn geri çekilmesi ve ebeveyn zorlayıcılığı da bu ilişkide aracı bir etki gösterebilir. Şekil 1'de 1. 2. ve 3. yollarla gösterildiği gibi, ebeveynler arası çatışma esnasında bağlanma kişinin, düşmanlık, sal-

dırğanlık gibi korkutucu ve sıkıntı gösterme gibi kırılğan davranışlarına şahit olmak, çocukların ebeveynlerini güvenlik kaynağı olarak görme konusundaki güvenlerine doğrudan zarar verebilir, bu da güvensiz bağlanmayı arttırabilir (Davies ve Woitach, 2008). Ebeveynler arasında yaşanan çatışmaların, bağlanma ilişkisini yordadığı (Frosch, Mangelsdorf ve McHale, 2000; Owen ve Cox, 1997); aynı şekilde bağlanma güvensizliğinin de çocuklarda görülen problemler için bir risk faktörü olduğu ortaya konmuştur (El Sheikh ve El-More Staton, 2004). Ebeveynin ulaşılabilir, koruyucu ve destekleyici bir bağlanma kaynağı olmadığı durumda, çocukların, ebeveynler arası çatışmalardan zarar görme olasılığı daha fazladır (Cummings ve Davies, 2010).

Duygusal güvenlik, doğrudan ebeveynler arası çatışmadan kaynaklanmaz; ebeveyn çocuk ilişkisindeki çoklu faktörlerden de etkilenir. Zira çatışma, bir yandan da ebeveynlerin disiplin uygulamalarında, fiziksel ve duygusal olarak erişilebilir olmalarında ve duyarlılıklarında bozulmalara yol açar; çatışmadan kaynaklanan öfke ve düşmanlık duyguları da çocuklara yansiyabilir (Cummings ve Davies, 1995, 1998). Şekil 1’de 2. yolla gösterildiği gibi, aile özellikleri, ebeveynler arası çatışma biçimleri kontrol edildikten sonra bile çocuğun güvenliğinin yordayıcıları olarak önemli bir rol oynayabilirler. Örneğin, ebeveynler arası çatışmaya maruz kalan çocuklarda, güvenlik hissini sürdürmek için gerekli olan duygu düzenlenmesi, özgüven ve öz yeterlik gibi gelişimsel beceri ve kapasitelerin gelişiminde aileden alınan destek çok önemlidir. Yine Şekil 1’de 5. yolda gösterildiği gibi, aile özellikleri, ebeveynler arası çatışma ve çocukların psikolojik problemleri arasında düzenleyici bir etki gösterebilir. Aile sistemindeki tutarlılık ve destek, ebeveynler arası çatışmaya eşlik eden tehlike durumunda bile koruyucu bir etki gösterebilir ya da tersine, tekrar tekrar yaşanan tehdit edici deneyimler, ailedeki savunma sisteminin hassasiyetini arttırarak, aile işlevselliğinde bozulmalara yol açabilir. Bu da ebeveyn çatışmalarının, çocukların güvenliğinin bozulmasıyla ortaya çıkan olumsuz sonuçlarını şiddetlendirebilir. Dolayısıyla, çocukların duygusal olarak kendini güvensiz hissetmesi durumunda, olumsuz çatışma algısı ve buna bağlı olarak da başa çıkma davranışlarında bozulmalar ortaya çıkmaktadır. Başa çıkma davranışları bozulan çocuklar, günlük sıkıntılar karşısında kendilerini duygusal ve davranışsal olarak düzenlemekte zorlanırlar (Cummings ve Davies, 2010). Şekil 1’deki 6. yolda da gösterildiği gibi, duygusal güvenlik teorisinde, aile ilişkilerindeki güvensizlik durumunu, çocuklarda sosyo-duygusal, bilişsel ve fiziksel problemlere yol açan önemli bir faktör olarak tanımlanır. Yapılan son çalışmalar, ebeveynler arası ilişkideki duygusal güvensizliğin, çocuklarda zaman içinde ortaya çıkan psikolojik problemlerin artmasını yordadığını göstermiştir (Cummings ve Davies, 2010). Duygusal Güvenlik Teorisi’nde, ebeveyn-çocuk

bağlanma ilişkisinde yaşanan güvensizlikten bağımsız olarak, ebeveynler arası ilişkideki duygusal güvensizliğin, çocukların psikolojik problemlerini yordayan başlı başına ayrı bir risk faktörü olduğu gösterilmiştir. Yapılan çalışmalar da bu önermeyi doğrulamışlardır. Örneğin bir araştırmada çocukların ebeveynler arası çatışmanın sonuçlarına dair kendilerine ve ailelerine ilişkin olumsuz algılarının, çocukların ebeveyn-çocuk ilişkisine dair olumlu algılarına rağmen, okula uyumlarındaki düşüşü anlamlı olarak yordadığı gösterilmiştir (Davies ve Woitach, 2008).

Şekil 1: Yıkıcı evlilik çatışması ve çocuğun psikolojik problemleri arasındaki bağlantıları vurgulayan çoklu yollarla ilgili bir Duygusal Güvenlik Teorisi modeli (Davies ve Woitach, 2008).

Görüldüğü gibi, duygusal güvenlik teorisinin vurguladığı en önemli nokta, duygusal güvenliğin, ebeveyn çatışması ve çocuk uyumu arasındaki ilişkide aracı bir rol oynadığıdır, yapılan birçok çalışma da bunu desteklemiştir (ör. Cummings, Schermerhorn, Davies, Goeke-Morey ve Cummings, 2006; Davies ve Cummings, 1998; Harold, Shelton, Goeke-Morey ve Cummings, 2004; Mann ve Gilliom, 2002; Schudlich ve Cummings, 2007). Duygusal güvenlik teorisi, düzenleyici sistemlerin, ebeveynler arası çatışma ve çocuk gelişimi

arasındaki ilişkilere aktif olarak aracılık ettiği hipotezini ileri sürer. Bununla ilgili olarak, duygusal güvenlik ya da güvensizliğin, çocukların işlevlerini nasıl etkilediğini açıklamak için birbirleriyle ilişkili olan üç süreç ortaya koyar. Bu süreçler, Duygusal tepki; ebeveyn duygulanımına maruz kalmanın düzenlenmesi ve içsel temsillerdir.

I. Duygusal Tepki: Duygusal uyarılma ve duygusal düzenlemeyi içerir. Çocuk, yaşanan çatışmanın nasıl olduğuna ve gidişatına dayanarak, üzüntü, öfke, korku ya da rahatlama gibi duygular yaşar. Bu süreç, çeşitli şekillerde oluşabilir. Örneğin çocukların, yıkıcı çatışmaya tekrarlı olarak maruz kalması, onların psikolojik enerjisini tüketen, kronik uyarılmayı arttırabilir; bu da duygu düzenleme becerilerinde bozulmalara yol açabilir. Ya da tekrar tekrar yaşanan duygusal uyarılma, çatışmaya daha sık maruz kalmaya bağlı olarak, verilen tepkinin şiddetini arttırabilir ve çocukları çatışmaya karşı daha kırılgan hale getirebilir. Ayrıca olumsuz duygular çocukları, ebeveynler arasında yaşanan çatışmaların olumsuz özelliklerini daha fazla hatırlamaya yatkın hale getirebilir.

II. Ebeveyn Duygulanımına Maruz Kalmanın Düzenlenmesi: Çocuklar, duygusal güvenlik duygularını arttırmak amacıyla, ebeveynler arasında yaşanan çatışmayı azaltmaya ya da durdurmaya yönelik çabalar ortaya koyabilirler. Bu çabalar, çatışmaya müdahale etmeyi ya da geri çekilmeyi içerebilir. Müdahale biçimleri arasında, ebeveynler arasında arabuluculuk yapmak, ebeveynlerden birine sırdaş olmak ya da kavgacılığı içeren çatışmaya yönelik doğrudan müdahale teşebbüsleri sayılabilir. Doğal olarak da başarılı müdahaleler, çocukların bu eylemlerinin pekişmesine yol açacaktır. Sonuçta da çatışmaya dahil olacak ve bu nedenle zarar görecektir.

III. İçsel Temsiller: Çocuğun ebeveynler arası ilişkilere dair içsel temsillerini oluşturur. Bu temsillere bağlı olarak çocuklar, çatışma anındaki problemin diğer alanlara nasıl etki edeceğine dair düşünceler geliştirir. Yüksek düzeyde çatışmanın olduğu ailelerde çocuklar, güvensiz içsel temsiller geliştirmeye daha yatkındır. Ebeveynler arası çatışmaya dair geçmiş tecrübeler, çocukların çatışmayla ilgili değerlendirmelerini etkileyebilir. Yıkıcı temsillere sahip olan ve buna bağlı olarak duygusal güvensizlik yaşayan çocuklar, daha fazla tehdit algırlar. Bununla birlikte, yapıcı temsillere sahip olan çocuklar, ebeveynlerinin çatışmasını gözleyerek kendi duygularını düzenlemeyi de öğrenebilirler (Cummings ve Davies, 2010; Grych ve Fincham, 2001).

Sonuçta Duygusal Güvenlik Teorisi, duygusal güvenlik sisteminin, bir çocuğun ebeveynler arası çatışmaya yönelik tepkilerini düzenleyeceğini, organize ve motive edeceğini ileri sürer. Bu açıdan, duygusal güvenliğin, çocuk ile dünya arasında bir köprü vazifesi gördüğü söylenebilir. Ebeveynler arasındaki ilişkilerin olumluluğu ve buna bağlı olarak ortaya konan olumlu aile çevresi, çocuk

için güvenli bir temel sağlar ve çocuğun optimal işlevselliğini destekler. Evlilik çatışmasının yıkıcı olması durumunda ise, çocuk güven eksikliği duymaya ya da işlev bozukluğu göstermeye başlar; kendisi ve diğerleriyle ilişki sorunları yaşar (Cummings ve Davies, 2010).

Grych ve Fincham'ın (1990) bilişsel bağlamsal teorisinin gelişimsel vurgusunda olduğu gibi, Cummings ve Davies'in (2010) duygusal güvenlik teorisinde de gelişimsel seyir vurgusu vardır. Özellikle küçük yaş grubu çocuklar için, ebeveynler arası çatışmanın, çocukların bağlanma sürecini etkilediği ve duygusal güvensizliğe neden olduğu ileri sürülmüştür. Bu güvensizlik çocuğu, olumsuz uyarılara ve strese daha yatkın hale getirir; duygularını yönetme becerisinin gelişimini engeller ve ileride yaşayacağı olası evlilik çatışmalarıyla başa çıkma becerilerine yönelik olumsuz düşünceler geliştirmesine yol açabilir. Dolayısıyla duygusal güvenlik teorisinin de gösterdiği gibi ebeveynler arası çatışmayla ilgili literatür, gelişimsel süreçlerdeki bozuklukları gösterir ve bu tipteki bozulmalar önemli gelişimsel sonuçlar doğurabilir (Cummings ve Davies, 2010). Gelişimsel seyri açıklayan bir çalışma, Cummings, Schermerhorn, Davies, Goeke-Morey ve Cummings (2006) tarafından yürütülmüştür. Araştırmacılar, biri 9-18 yaş diğeri ise 5-7 yaş grubunu içeren örneklemelerde, boylamsal bir çalışma yapmışlar ve duygusal güvenlik teorisinin, ebeveynler arası anlaşmazlık ve çocuk uyumsuzluğu arasındaki ilişkileri açıklayıcı bir mekanizma olup olmadığını test etmişlerdir. Çalışmanın sonuçları, çocukların duygusal güvenliğinin, onların bir yıl sonraki içe yönelim ve dışa yönelim problemlerini yordadığını ortaya koymuştur. Elde edilen bu sonuçlar, iki yaş grubundaki farklılıklara karşın duygusal güvenlik teorisinin öngördüğü, ebeveynler arası anlaşmazlık, duygusal güvenlik ve çocuk uyumu arasındaki ilişkilere tutarlı bir destek sağlamıştır. Yani, duygusal güvenlik, okul öncesinden ergenliğe kadar olan yaş dağılımında, çocukların uyumunu açıklayıcı bir mekanizma olarak tanımlanmıştır. Her iki örnekte de, duygusal güvenliğin aracı değişken olduğu görülmüştür. Bu çalışmanın önemli sonuçlarından biri de, ebeveynler arası anlaşmazlığa maruz kalma ile çocuğun çatışmaya dair duygusal güvenliği arasındaki ilişkilerin, bu örnekteki daha büyük çocuklar için, küçüklerden daha güçlü olduğunu göstermesidir. Yani, evlilik çatışması ve duygusal güvenlik arasındaki ilişkinin gücü, çocuğun ergenliğe geçişiyle artmıştır. Benzer şekilde Davies ve Forman da (2002), 226 ortaokul öğrencisi ve 5-7 yaşları arasında olan toplam 232 çocuk ve ebeveynleriyle yürüttükleri çalışmada, bir yandan duygusal güvenlik teorisinin aracı rolünü destekleyici bulgular elde etmişler diğeri yandan da büyük çocuklarda çatışma ve duygusal güvenlik arasındaki ilişkinin daha güçlü olduğunu bulmuşlardır.

Her iki araştırmadan elde edilen bu gelişimsel sonucun olası nedeni, çocukların, ebeveynler arasında yaşanan çatışmanın, kendi iyi oluşları ve aileleri için anlamını giderek daha iyi anlamaları olabilir ki bu anlayış ergenlikte daha belirgin hale gelebilir. Bu anlayışın, son ergenlik dönemindeki gençlerde daha da gelişmiş olabileceği varsayımından hareketle, bu yaş dönemindeki öğrencilerin, ebeveynler arasında yaşanan çatışmalara maruz kalma durumlarında, duygusal güvenlik algılarını değerlendirmenin önemli olacağı düşünülmüştür. Bu amaçla, 10-15 yaş çocukları için geliştirilmiş olan (Davies, Forman, Rasi ve Stevens, 2002) ve yine 11-13 yaş çocukları için Türkçe'ye uyarlanmış olan (Sakız, 2011) Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin son ergenlik dönemindeki üniversite öğrencileri için geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

YÖNTEM

Katılımcılar

Araştırmaya İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nin Psikoloji, Coğrafya ve Antropoloji bölümlerinde okuyan toplam 370 öğrenci katılmıştır. Sınıf ortamında uygulama yapılacağı için öğretim üyelerinin uygulamaya izin verdiği, gönüllü olarak çalışmaya katılmayı kabul eden ve ebeveynleri birlikte yaşayan öğrencilerle çalışılmıştır.

Katılımcıların %75'i (N=278) kız, % 25'i (N=92) erkektir. Yaş ortalaması 21.4 (S=3.7) olarak bulunmuştur. Toplam 450 ölçek kullanılmış ancak 18 katılımcının eksik doldurması ve 62 katılımcının ebeveynlerinin ayrı olması nedeniyle toplam 80 ölçek çalışmaya dahil edilmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin (DGÖ) yanı sıra, yapı geçerliğini sınamak amacıyla Çocukların Evlilik Çatışmasını Algısı Ölçeği (ÇEÇAÖ) kullanılmıştır. Ayrıca, katılımcıların bazı demografik bilgilerini belirlemek amacıyla, yaş, cinsiyet, okuduğu bölüm ve ebeveynlerinin birlikte yaşayıp yaşamadığı sorulmuştur.

Duygusal Güvenlik Ölçeği (DGÖ)

Ölçek Davies, Forman, Rasi ve Stevens tarafından (2002), eşler arası ilişkide çocukların duygusal güvenliğini değerlendirmek amacıyla, 11-15 yaş grubu çocuklar için geliştirilmiştir. Davies ve Cummings'in (1994) duygusal güvenlik teorisine bağlı olarak geliştirilen ölçek, toplam 37 madde ve 7 alt ölçekten oluşmuştur. Bunlar, duygusal tepki (9 madde), yapıcı aile temsilleri

(4 madde), davranışsal düzensizlik (3 madde), yıkıcı aile temsilleri (4 madde), kaçınma (7 madde), çatışmanın yayılması (4 madde) ve dahil olma (6 madde) alt ölçekleridir. DGÖ’de yer alan maddeler dörtlü likert tipi değerlendirme içerip, “kesinlikle doğru değil”, “biraz doğru”, “kısmen doğru”, “çok doğru” biçiminde yanıtlanmaktadır. Değerlendirme, bu yanıtlara sırasıyla 1,2,3 ve 4 puan verilerek yapılmaktadır. Toplam puan alt ölçeklere ait puanların toplanması ile oluşmaktadır.

İki ayrı örneklem grubunda ayrı ayrı hesaplanmış olan Cronbach Alfa katsayıları, 6 alt ölçek için .70’in üzerinde hesaplanmıştır. Üç madde ile ölçülen davranışsal düzensizlik alt ölçeği için iç tutarlılık, birinci grup için .65; ikinci grup için ise .52 olarak hesaplanmıştır. Test tekrar test güvenilirliği tüm grup için hesaplanmıştır, buna göre: duygusal tepki .87; davranışsal düzensizlik .59; kaçınma .76; dahil olma .70; yapıcı temsiller .78; yıkıcı temsiller .80 ve çatışmanın yayılması .85 olarak bulunmuştur. Araştırmacılar, yapı geçerliği kapsamında, DGÖ ile anne ve baba tarafından ayrı ayrı doldurulan, Ebeveynler Arası Çatışmaya Çocukların Açık Tepkileri Ölçeği arasındaki korelasyonları incelemişler ve orta derecede anlamlı korelasyonlar bulmuşlardır. Sonuç olarak, DGÖ’nün, 11-15 yaş çocukları için duygusal tepki, ebeveyn çatışmasına maruz kalmanın düzenlenmesi ve çatışma ile ilgili içsel temsilleri değerlendirmeyi içeren güvenilir bir ölçek olduğu ortaya konmuştur (Davies, Forman, Rasi ve Stevens, 2002).

Ölçeğin Türkçe uyarlaması Sakız (2011) tarafından yapılmıştır. Ölçek önce iyi derecede İngilizce bilen dört psikolog tarafından Türkçe’ye çevrilmiş, çevirilerin tutarlılığını sağlamak için dört form karşılaştırılmış ve özgün maddeyi en iyi temsil ettiği düşünülen çeviriler kabul edilmiştir. Daha sonra bu form, iyi derecede İngilizce bilen iki kişi tarafından yeniden İngilizceye çevrilmiş ve böylece son halini almıştır. Araştırmacı, 5. ve 6. sınıfa giden, 11-13 yaşları arasında 341 öğrenci (163 kız, 178 erkek) ile çalışmıştır.

DGÖ’nün faktör yapısını test etmek için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri uygulanmış, sonuçta varyansın % 43.44’ünü açıklayan beş faktör elde edilmiştir. Bunlar yıkıcı aile temsilleri, davranışsal düzensizlik, çatışma sırasındaki duygusal tepki, çatışma sonrası duygusal tepki, kendini suçlama olarak tanımlanmıştır. Bu faktörlerin Cronbach Alfa katsayıları sırasıyla .77; .62; .74; .71 ve .81 olarak hesaplanmıştır.

Doğrulayıcı faktör analizi sonunda, x^2/sd (Ki karenin Serbestlik Derecesine Oranı): 2.23 GFI (Joreskog Uyum İyiliği Endeksi): 0.92, AGFI (Joreskog Düzeltilmiş İyiliği Endeksi): 0.89, CFI (Bentler Karşılaştırmalı Uyum Endeksi): 0.91, RMSEA (Steiger-Linder Yaklaşımının Standart Hatası İndeksi): 0.0018 olarak bulunmuştur. Bu değerler, DGÖ’nün iyi bir uyuma sahip olduğunu göstermiştir.

Yapı geçerliliği kapsamında DGÖ'nün toplam puanı ve alt boyutları arasındaki ilişkiler incelenmiş, toplam puan ile tüm alt boyut puanları arasında ileri düzeyde anlamlı korelasyonlar bulunmuştur.

DGÖ'nün güvenirliliğini test etmek için yapılan test tekrar test yöntemi sonrasında, davranışsal düzensizlik alt boyutu hariç diğer bütün alt boyut ve toplam puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sonuç olarak Sakız'ın (2011), Türkçe'ye uyarladığı DGÖ'nün, beş faktörlü yapısıyla geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu ortaya konmuştur.

Çocukların Evlilik Çatışmasını Algısı Ölçeği (ÇEÇAÖ)

Grych ve Fincham'ın (1990), bilişsel-bağlamsal teoriye dayanarak, çocukların ebeveynlerinin çatışmasını nasıl algıladıklarını belirlemek amacıyla, Grych, Seid ve Fincham (1992) tarafından geliştirilen, Çocukların Evlilik Çatışmasını Algısı Ölçeği (Childrens Perception of Marital Conflict, CPIC) 9-12 yaş çocuklarına uygulanmaktadır. Bu ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması ve geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Ulu ve Fışiloğlu (2004) tarafından yine 9-12 yaş çocukları ile yapılmıştır. Türkçe'de kullanılması uygun olan formu 35 sorudan oluşmaktadır. Bu ölçekte çatışmanın sıklığı, şiddeti ve çözümü ile ilgili maddeler, "Çatışma Özellikleri" (Conflict Properties) alt ölçeğini, algılanan tehdit ve başa çıkma mekanizmaları ile ilgili maddeler "Algılanan Tehdit" (Perceived Threat) alt ölçeğini ve son olarak içerik ve kendini suçlama ile ilgili maddeler de "Kendini Suçlama" (Self-Blame) alt ölçeğini oluşturmaktadır. Her madde için "doğru", "bazen / biraz doğru", "yanlış" seçeneklerinden biri işaretlenmektedir. "Doğru" 2 puan, "bazen/biraz doğru" 1 puan ve "yanlış" 0 puan almaktadır. Toplam 10 madde dönüştürülerek puanlanmaktadır. Yüksek puanlar olumsuzluğu ifade etmektedir. Ölçeğin iç tutarlığına bakıldığında, Cronbach Alfa katsayıları, tüm skala için; .85, "Çatışma Özellikleri" alt ölçeği için .84, "Algılanan Tehdit" alt ölçeği için .78 ve "Kendini Suçlama" alt ölçeği için de .77 olarak bulunmuştur. Test- tekrar test korelasyonları ise; "Çatışma Özellikleri" alt ölçeği için .88, "Algılanan Tehdit" alt ölçeği için .75 ve "Kendini Suçlama" alt ölçeği için .77 olarak bulunmuştur.

Bu çalışmada, ÇEÇAÖ'nün üniversite örneklemini için geçerliliğini sınamak amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Türkçe uyarlama çalışmasında olduğu gibi yapılan Temel Bileşenler Analizi sonucunda, toplam varyansın % 61.4'ünü açıklayan ve özdeğeri 1'in üzerinde olan 9 faktör elde edilmiştir. Ancak bu faktörler içinde özdeğeri diğerlerinden yüksek olan 3 faktör olduğunun görülmesi ve bu yönüyle özgün ölçekle de benzerlik göstermesi nedeniyle 3 faktörlü yapı tercih edilmiştir.

Faktör sayısı 3 ile sınırlandırılıp yeniden yapılmış ve dönüştürülmemiş bileşen matrisi incelendiğinde .30'un altında kalan 6 (6, 18, 22, 27, 34, ve 35. Maddeler) ve birden fazla faktöre yüklenen 2 (7 ve 31. Maddeler) olmak üzere toplam 8 madde ölçekten çıkartılmıştır. Ortaya çıkan 3 faktörlü yeni yapının toplam varyansın %48.60'ını açıkladığı görülmüştür. Varimax döndürmesi sonucu kalan 27 maddenin 3 boyuttan da aldıkları faktör yükleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çocukların Evlilik Çatışmasını Algısı Ölçeği için Uygulanan Varimax Döndürmesi Sonucu Elde Edilen Faktör Yükleri, Özdeğerleri, Açıkladıkları Varyans, Ortak Varyans Yüzdeleri ve Cronbach Alfa Katsayıları Ölçek Maddelerinin 3 Boyuttan Aldıkları Faktör Yükleri.

		Madde	Yükleri	Ortak	
		1	2	3	Varyans
<i>Çatışma Özellikleri, 14 madde, Özdeğer:8.44, Varyans:31.3, Cron α=.92</i>					
*15	Anne-babam bir konu hakkında anlaşamadıklarında genellikle bir çözüm bulurlar	.81			.66
*2	Anne-babam tartışıklarında genellikle sorunu çözerler	.77			.62
*19	Anne-babam çok az tartışırlar	.75			.58
*9	Anne-babam bir anlaşmazlıkları olduğunda sakince konuşurlar	.73			.54
*20	Anne-babam tartışıklarında genellikle hemen barışırlar	.71			.53
14	Anne-babamı sık sık tartışırken görürüm	.69			.55
33	Anne-babam tartışmaları bittikten sonra birbirlerine kötü davranmaya devam ederler	.68			.55
11	Anne-babam yanlarında ben olsam bile birbirlerine sık sık kötü davranırlar	.67			.51
*28	Anne-babam tartışmaları bittikten sonra birbirlerine arkadaşça davranırlar	.67			.46
8	Anne-babam tartışmaları bittikten sonra bile birbirlerine olan kızgınlıkları devam eder	.67			.50
24	Anne-babam evde sıkça birbirlerinden şikayet eder	.66			.45
4	Anne-babam tartışırken çıldırılmış gibi olurlar	.60			.48

*25	Anne-babam tartışırken çok az bağırrılar	.60	.37
*1	Anne-babamın tartıştıklarını hiç görmedim	.55	.31
<hr/>			
<i>Tehdit Algısı, 7 madde, Özdeğer:2.84, Varyans:10.5, Cron α=.82</i>			
17	Anne-babam tartıştıklarında kötü bir şey olacak diye korkarım	.80	.70
5	Anne-babam tartıştıklarında korkarım	.76	.63
10	Anne-babam tartıştıklarında ne yapacağımı bilemem	.62	.46
23	Anne-babam tartıştıklarında ikisinden birine bir zarar gelecek diye korkarım	.62	.49
12	Anne-babam tartıştıklarında bana ne olacak diye endişelenirim	.62	.45
32	Anne-babam tartıştıklarında boşanabilirler diye korkarım	.60	.39
29	Anne-babam tartıştıklarında bana da bağırabileceklerinden korkarım	.57	.41
<hr/>			
<i>Kendini Suçlama, 6 madde, Özdeğer:1.84, Varyans:6.8, Cron α=.70</i>			
26	Anne-babam sık sık ben yanlış bir şey yaptığımda tartışmaya başlarlar	.73	.55
30	Anne-babam tartıştıklarında beni suçlarlar	.67	.47
21	Anne-babam genellikle benim yaptığım şeyler yüzünden tartışır	.64	.41
3	Anne-babam sık sık benim okulda yaptıklarım yüzünden tartışır	.62	.40
16	Anne-babamın tartışmaları genellikle benim daha önce yaptığım bir şeyle ilgilidir	.54	.31
13	Anne-babamın tartışmaları genellikle benim suçumdur	.52	.31
<hr/>			
<i>Toplam Varyans:48.6 ,Toplam Ölçek için Cron α=.91</i>			

*Ters yüklenen maddeler

Faktör analizi sonucunda ortaya çıkan bu 3 faktör ve faktörlere yüklenen maddelerin özgün ölçekteki yapıyla oldukça benzer olduğu görülmüştür. Dolayısıyla 3 faktör de özgün ölçekteki gibi isimlendirilmiştir. Buna göre birinci faktör “Çatışma Özellikleri”dir ve 1, 2, 4, 8, 9, 11, 14, 15, 19, 20, 24, 25, 28 ve 33. maddeleri içermektedir. İkinci faktör Tehdit Algısı’dır ve 5, 10, 17,

12, 23, 29 ve 32. maddeleri içermektedir. Son olarak üçüncü faktör Kendini Suçlama'dır ve 3, 13, 16, 21, 26 ve 30. maddeleri içermektedir.

Ayrıca ÇEÇAÖ alt ölçeklerinin güvenilirliklerini tespit etmek üzere Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Bu katsayılar, Çatışma Özellikleri için .92, Tehdit Algısı için .82 ve Kendini Suçlama için ise .70 olarak bulunmuştur.

Sonuçta, ÇEÇAÖ'nün üniversite öğrencilerinin, ebeveynler arası çatışmayı nasıl algıladıklarını değerlendirmek amacıyla kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu ortaya konmuştur.

İşlem

Uygulama, derslerine girmeye izin veren hocaların ders saati içerisinde yapılmıştır. Öğrencilere kısaca çalışmanın amacı anlatılmış ve gönüllük esasına göre katılabilecekleri belirtilmiştir. Ancak, aile bilgilerini deşifre etmemek amacıyla öğrencilere, ebeveynlerinin birlikte yaşıyor olması ölçütünden bahsedilmemiştir. Doldurulan ölçeklerin toplanmasının ardından ebeveynleri ayrı olan öğrencilerin formları çalışmadan çıkartılmıştır. Uygulama yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür.

BULGULAR

Yapı Geçerliliği

Bu çalışmanın amacı kapsamında, Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin (DGÖ) yapı geçerliliğini sınamak amacıyla öncelikle faktör analizi yapılmıştır, ardından yine yapı geçerliliği kapsamında faktör analizinden elde edilen yapıların ÇEÇAÖ ile olan korelasyonları değerlendirilmiştir.

Öncelikle yapılan madde analizinde, ayırt edici olmayan maddelerin elenmesi amacıyla toplam puanla olan korelasyon katsayısının .20'nin üzerinde olup olmadığına bakılmıştır (Klein, 1986). Analiz sonucunda korelasyon değeri .20'den düşük olan 8 madde ölçekten çıkartılmış böylece toplam puanla olan korelasyonları .26-.67 arasında değişen 29 madde ile faktör analizine devam edilmiştir. Örneklemin yeterliliğini değerlendirmek üzere hesaplanan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısının (.90) yüksek ve faktör analizinin geçerliliğini sınavan Bartlett testi sonucunun ise anlamlı (5164,15 $p < .001$) olması dolayısıyla faktör analizinin yapılmasının uygun olduğu tespit edilmiştir. Temel eksen boyutlandırması sonucunda toplam varyansın %60.5'ini açıklayan ve özdeğeri 1'in üzerinde olan 5 faktör elde edilmiştir. Dönüştürülmemiş bileşen matrisi incelendiğinde çift yüklenen 5 madde (14, 2, 19, 4 ve 10. Maddeler) ölçekten çıkartılmıştır. Ortaya çıkan 6 faktörlü yeni yapının toplam varyansın %65,5'ini açıkladığı görülmüştür.

Oblik döndürmesi sonucu kalan 24 maddenin 6 boyuttan da aldıkları faktör yükleri Tablo 2’de verilmiştir. Faktör analizi sonucunda 6 faktörün 4’ü özgün çalışmayla tamamen benzer; diğer ikisi ise özgün çalışmadaki Duygusal Tepki isimli faktörün içeriği ile benzer ancak iki ayrı faktör olarak bulunmuştur. Tamamen benzer olarak bulunan 4 faktör, aynen özgün ölçekteki gibi isimlendirilmiştir. Bunlardan biri, “Yapıcı Aile Temsilleri”dir ve 25, 26, 27 ve 34. maddeleri içermektedir. İkincisi “Yıkıcı Aile Temsilleri”dir ve 29, 30, 31 ve 33. maddeleri içermektedir. Üçüncüsü, “Çatışmanın Yayılması”dır ve 24, 28 ve 32. maddeleri içermektedir. Dördüncüsü ise “Kaçınma”dır ve 7, 15, 16, 21 ve 23. maddeleri içermektedir. Özgün ölçekte Duygusal Tepki’yi içeren maddeler, faktör analizi sonunda iki ayrı faktörde toplanmış ve bu yapılara uygun olarak “Duygusal Uyarılma” (1, 3 ve 5. maddeleri içermektedir) ve “Duygusal Düzenlemede Zorluk” (6, 17, 35, 36 ve 37. maddeleri içermektedir) olarak isimlendirilmiştir. Özgün ölçekte bulunan “Davranışsal Düzensizlik” ve “Dahil Olma” alt ölçeklerini ortaya çıkaracak bir yapı elde edilememiştir.

Özet olarak faktör analizi sonucunda, özgün ölçeğe oldukça benzeyen ve teoriyle de tamamen tutarlı olan toplam 24 maddeden oluşan 6 alt ölçek elde edilmiştir (Tablo 2.).

Tablo 2. Duygusal Güvenlik Ölçeği İçin Uygulanan Oblik Döndürmesi Sonucu Elde Edilen Faktör Yükleri, Özdeğerleri, Açıkladıkları Varyans, Ortak Varyans Yüzdeleri ve Cronbach Alfa Katsayıları

Faktörler Madde	Madde		Yükleri			Ortak Varyans
	1	2	3	4	5	
<i>Duygu düzenlemede zorluk, madde:5, Özdeğer:7.23, Açıklanan Varyans:30.11, Cron $\alpha=.84$</i>						
36	Kendimi sakinleştiremem. Kötü duygularımdan	.83				.66
37	kurtulamam.	.78				.69
35	Bütün günüm berbat olur. Onların problemlerini düşünmekten kendimi alamam.	.74				.70
17	Adeta donmuş gibi	.47				.52
6	kımıldamadan dururum.	.35				.36
<i>Yapıcı Aile Temsilleri, madde:4, Özdeğer:2.57, Açıklanan Varyans:10.69, Cron $\alpha=.88$</i>						
26	Birbirlerini hala sevdiklerini bilirim	.88				.81
25	Ailem yine de birbiriyle iyi geçinebilir.	.83				.68

27	Her şeyin yoluna gireceğini bilirim.	.78	.66
34	Farklılıklarını halledebileceklerine inanırım.	.69	.50
<i>Çatışmanın Yayılması, madde:3, Özdeğer:1.88, Açıklanan Varyans:7.85, Cronα=.68</i>			
32	Beni suçladıklarını düşünürüm.	.79	.70
28	Benim hatammış gibi hissederim.	.71	.51
24	Bana kızgın olduklarını hissederim.	.48	.27
<i>Kaçınma, madde:5, Özdeğer:1.84, Açıklanan Varyans:7.64, Cronα=.77</i>			
15	Tamamen sessiz olmaya çalışırım.	.69	.44
23	Onlardan uzak durmaya çalışırım (örneğin odayı terk ederim).	.65	.48
16	Bir şeyler yapabilmeyi umut etmeme rağmen sonuçta bir şey yapamam.	.63	.56
21	Onlardan olabildiğince uzak olmayı isterim.	.62	.48
7	Hissettiklerimi gizlemeye çalışırım.	.36	.30
<i>Duygusal uyarılma, madde:3, Özdeğer:1.15, Açıklanan Varyans:4.81, Cronα=.73</i>			
1	Üzgün hissederim.	.81	.67
5	Biri ya da her ikisi için üzülürüm.	.77	.61
3	Kızgın hissederim.	.36	.36
<i>Yıkıcı Aile Temsilleri, madde:4, Özdeğer:1.06, Açıklanan Varyans:4.40, Cronα=.81</i>			
30	Ailemin ileride ne yapacağı konusunda endişelenirim.	-.89	.78
29	Ailemizin geleceği için endişelenirim.	-.88	.78
33	Ayrılıp ayrılmayacaklarını ya da boşanıp boşanmayacaklarını merak ederim.	-.52	.41
31	Nasıl geçineceklerini bilmedikleri için tartıştıklarını bilirim.	-.39	.31
<i>Toplam Açıklanan Varyans: 65.50, Toplam Ölçek için Cronα=.89</i>			

Yapı geçerliğine yönelik olarak, DGÖ alt ölçeklerinin birbirleriyle ve ölçek toplam puanıyla ve ayrıca ÇEÇAÖ (Üniversite öğrencileri için) ile arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson Korelasyon katsayıları hesaplanmıştır (Bkz.Tablo 3.).

Tablo 3: DGÖ ve ÇEÇAÖ Alt Ölçek ve Genel Toplam Puanları Pearson Korelasyonları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Çatışma özellikleri	1										
2. Tehdit algısı	.50**	1									
3. Kendini suçlama	.17**	.31**	1								
4. ÇEÇAÖ toplam puanı	.94**	.76**	.37**	1							
5.Yapıcı aile temsilleri	-.66**	-.35**	-.20**	-.64**	1						
6.Duygu düzenlemede zorluk	.47**	.66**	.20**	.60**	-.32**	1					
7. Yıkıcı aile temsilleri	.51**	.61**	.26**	.62**	-.41**	.59**	1				
8. Kaçınma	.41**	.43**	.14**	.47**	-.29**	.43**	.40**	1			
9. Duygusal uyarılma	.33**	.43**	.04	.40**	-.13*	.53**	.41**	.33**	1		
10. Çatışmanın yayılması	.09	.31**	.38**	.22**	-.19**	.28**	.39**	.22**	.10	1	
11. DGÖ toplam puanı	.65**	.70**	.28**	.76**	-.61**	.81**	.79**	.71**	.61**	.45**	1

** p<0.01

* p<0.05

Tablo 3’de görüldüğü gibi, DGÖ’nün hem alt ölçek puanları hem de alt ölçeklerle genel toplam puanları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Ayrıca yine yapı geçerliği kapsamında ÇEÇAÖ alt ölçekleri ile DGÖ puanları arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. Tablo 3’de görüldüğü gibi ÇEÇAÖ ve DGÖ alt ölçekleri arasında, sadece çatışma özellikleri ve çatışmanın yayılması; kendini suçlama ve duygusal uyarılma alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamış ancak diğer tüm alt ölçekler ve genel toplam puanlar arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

DGÖ’nün, sadece çatışmanın yayılması ve duygusal uyarılma alt ölçekleri arasında bir ilişki bulunmamış ancak diğer alt ölçeklerin hem birbirleri hem de ölçek toplam puanları arasında anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur.

Güvenirlik Analizi

DGÖ alt ölçeklerinin güvenilirliklerini tespit etmek üzere Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Bu katsayılar, Yapıcı Aile Temsilleri için .88; Duygusal Düzenlemede Zorluk için .84; Yıkıcı Aile Temsilleri için .81; Kaçınma için .77; Duygusal Uyarılma için .73 ve Çatışmanın Yayılması için ise .68 olarak bulunmuştur.

Böylece alt ölçeklerin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları .68-.88 değerleri arasında bulunmuştur.

TARTIŞMA

Bu çalışmada, Davies, Forman, Rasi ve Stevens tarafından (2002), 11-15 yaş çocukları için geliştirilmiş ve Türkçe uyarlaması, 11-13 yaş çocukları için Sakız (2011) tarafından yapılmış olan Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin (DGÖ), son ergenlik dönemindeki üniversite öğrencileri için geçerlik, güvenilirliği yapılmıştır. Ülkemizde son ergenlik dönemindeki üniversite öğrencilerinin ebeveyn çatışması durumunda güvenlik duygularını değerlendirecek bir ölçeğin bulunmaması nedeniyle yapılan bu çalışmanın böyle bir boşluğu dolduracağı düşünülmüştür.

Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla yapılan faktör analizi sonucunda, Yapıcı Aile Temsilleri, Yıkıcı Aile Temsilleri, Çatışmanın Yayılması, Duygusal Düzenlemede Zorluk, Duygusal Uyarılma ve Kaçınma olarak isimlendirilen altı faktör elde edilmiştir. Orijinal ölçek, duygusal güvenlik teorisinin öngördüğü şekliyle, duygusal uyarılma, ebeveyn çatışmasına maruz kalmanın düzenlenmesi ve çatışma ile ilgili içsel temsiller olmak üzere üç süreci değerlendirmeyi içeren, yedi alt ölçekten oluşmuştur (Davies, Forman, Rasi ve Stevens, 2002). Araştırmacılar, *duygusal tepki* adı altında, Duygusal Uyarılma ve Davranış Bozukluğu; *ebeveyn duygulanımlarına maruz kalmanın düzenlenmesi* adı altında, Kaçınma ve Dahil olma ve *içsel temsiller* adı altında ise Yıkıcı Temsiller, Yapıcı Temsiller ve Çatışmanın Yayılması alt ölçeklerini oluşturmuşlardır (Davies, Forman, Rasi ve Stevens, 2002). Bu çalışmada elde edilen 6 faktör yapısının çok az farkla hem orijinal ölçek faktörleriyle hem de duygusal güvenlik teorisi ile oldukça uyumlu olduğu görülmüştür. Ortaya çıkan farklılık, Davies, Forman, Rasi ve Stevens, (2002) tarafından ortaya konan duygusal tepki adı altında toplanan ve Duygusal Tepki ile Davranış Bozukluğu olarak tanımlanan iki faktörde görülmüştür. Bu çalışmada Davranış bozukluğu faktörü ortaya çıkmamış; orijinal çalışmada Duygusal Tepki olarak tanımlanmış olan faktöre karşılık gelen iki ayrı faktör yapısı ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri Teoriyle uyumlu olarak Duygusal Düzenlemede Zorluk diğeri ise Duygusal Uyarılma olarak tanımlanmıştır.

Bu iki faktör, duygusal güvenlik teorisi ile oldukça uyumludur zira çocuklar, yaşanan çatışmanın oluş biçimine ve gidişatına bağlı olarak bir tehdit algılıyorsa, üzüntü, öfke ya da korku gibi duygular yaşarlar (Cummings ve Davies, 2010). Dolayısıyla bu çalışmada elde edilen ve Duygusal Uyarılma olarak tanımlanan alt ölçek maddeleri de ("Üzgün hissederim, "Korkmuş hissederim" ve Güvende hissetmem") bu bilgilerle oldukça tutarlıdır.

Yine teoriye göre, çocukların, yıkıcı çatışmaya tekrarlı olarak maruz kalması, onların psikolojik enerjisini tüketen, kronik uyarılmayı arttırabilir, bu da duygu düzenleme becerilerinde bozulmalara yol açabilir (Cummings ve Davies, 2010). Bu çalışmada elde edilen ve Duygusal Düzenlemede Zorluk olarak isimlendirilen faktörü oluşturan soru maddelerinin içerikleri de (“Bütün günüm berbat olur”, “Kendimi sakinleştiremem”, “Kötü duygularımdan kurtulamam”, “Bir şeyler yapabilmeyi umut etmeme rağmen sonuçta bir şey yapamam” ve “Adeta donmuş gibi kımıldamadan dururum”) teorinin bu açıklaması ile oldukça uyumlu gözükmektedir.

İlaveten ölçek toplam puanıyla, alt ölçek puanları arasında görülen yüksek düzeydeki korelasyonlar, alt ölçeklerin genel bir yapıyı ölçmeye hizmet ettiğini göstermektedir ki bu da ölçeğin geçerliğini destekleyen bir sonuçtur.

Yapı geçerliği kapsamında, ÇEÇAÖ (üniversite öğrencileri için) alt ölçekleri ile DGÖ puanları arasında bulunan anlamlı korelasyonlar da ölçeğin geçerliğini gösteren bir diğer bulgudur. Tablo 3’te de görüleceği gibi, DGÖ’nün toplam ve alt ölçek puanları ile ÇEÇAÖ’nün toplam ve tüm alt ölçek puanları arasında, iki alt ölçek dışında oldukça yüksek ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu sonuçlar, duygusal güvenlik teorisinin, ebeveynler arasında yaşanan çatışmaların, özellikle de yıkıcı olanların yani şiddetli, sık ve çözümsüz olan çatışmaların, çocukların güvenlik duygularını tehdit edeceği; bunun da çocukların duygu ve davranışlarını düzenlemelerinde zorluk yaratacağı anlayışıyla oldukça uyumludur (Davies ve Woitach, 2008; Cummings ve Davies, 2010). DGÖ’nün çatışmanın yayılması alt ölçeği ile ÇEÇAÖ’nün çatışma özellikleri (sıklık, şiddet ve çatışma çözümüne ilişkin maddelerden oluşan) alt ölçeği arasında bir ilişki bulunmamıştır. Çatışmanın yayılması maddeleri, “benim hatamış gibi hissederim” ya da “beni suçladıklarını düşünürüm” gibi kendini suçlamaya ilişkindir. Bu sonuç, son ergenlik dönemindeki üniversite öğrencilerinin, çatışmanın sıklığı, şiddeti ve çözümü konusunu kendisiyle ilişkilendirmediği, bu nedenle kendini suçlamadığı şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca, DGÖ’nün duygusal uyarılma alt ölçeği ile ÇEÇAÖ’nün kendini suçlama alt ölçeği arasında da bir ilişki olmadığı görülmüştür. Bu sonuç da benzer şekilde, ebeveyn çatışması sırasında yaşadıkları üzülmeye ya da kızgınlık gibi duyguların kendini suçlamadan bağımsız olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, çocukların büyüdükçe, nedensel sonuç çıkartmada daha karmaşık düşünebildikleri, kişisel eğilimleri giderek daha fazla göz önünde bulundurdıkları ve dolayısıyla kendilerini daha az suçladıkları bilgisiyle tutarlıdır (Shantz, 1983); yapılan araştırmalar da bu gelişimsel sonucu destekler mahiyettedir (Covell ve Abramovitch, 1987).

Güvenirlik için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları da ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermiştir. Ancak bazı alt boyutlarda görülen görece düşük iç tutarlık katsayıları için soru sayısını arttırmak, bu değerleri

daha da yükseltebilir ancak az sayıda sorunun, uygulama kolaylığı sağlaması avantajını da göz önünde bulundurmak gerekir.

Sonuçta, ebeveynler arası çatışmalı ilişkide, son ergenlik dönemindeki üniversite öğrencilerinin duygusal güvenliklerini değerlendirmeyi amaçlayan Duygusal Güvenlik Ölçeği'ni geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

Ülkemizde son ergenlik dönemindeki öğrencilerin ebeveyn çatışması durumunda güvenlik duygularını değerlendirecek bir ölçeğin bulunmaması nedeniyle, bu çalışmanın alana önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Özellikle ebeveynler arası çatışmanın çocuklar üzerindeki etkilerini boylamsal olarak incelemek isteyen araştırmacılar tarafından kullanılacak bir ölçek olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca, duygusal güvenlik teorisinin, bağlanma teorisiyle paralel bir bakış açısı içerisinde olduğu düşüncesinden hareketle, ebeveynler arasında yaşanan çatışma esnasında bağlanma kişinin, düşmanca, saldırgan ya da incinmiş durumlarına şahit olmanın, çocukların ebeveynlerini güvenlik kaynağı olarak görme konusundaki güvenlerini sarsabileceği, bunun da güvensiz bağlanmayı arttırabileceği bilinmektedir (Davies ve Woitach, 2008; Frosch, Mangelsdorf ve McHale, 2000; Owen ve Cox, 1997). Bağlanma teorisi, erken yıllarda bağlanma kişisi ile yaşanan deneyimlerle, ben ve diğerine yönelik içsel çalışan modeller geliştirildiğini ve bu modellerin sonraki yıllarda yakın kişiler arası ilişkiler için bir model işlevi gördüğünü belirtir. Birçok araştırma da bu bilgiyi destekler sonuçlar ortaya koymuştur (Brennan ve Shaver, 1995; Collins ve Read, 1990; Feeney ve Noller, 1990). Nitekim Hazan ve Shaver (1987), yetişkin romantik ilişkilerinin çocuklar ve onlara bakım veren kişiler arasındaki etkileşimlerle benzerlikleri olduğunu ortaya koymuşlardır. Dolayısıyla, DGÖ'nün hem son ergenlik dönemindeki öğrencilerin halihazırda ebeveynleri arasında deneyimledikleri çatışmadan nasıl etkilendiklerini incelemek hem romantik ilişkilerine bu deneyimlerin nasıl yansıdığını belirlemek hem de erken yaşlardan başlayarak ebeveyn çatışmalarının bağlanma güvenlikleri üzerindeki etkilerini boylamsal olarak gözleyebilmek için yapılacak araştırmalarda kullanılabilir bir ölçek olarak gözükmektedir.

Bununla birlikte çalışmanın bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Örneğin her ne kadar psikometrik özellikleri iyi çıkmış olsa da ÇEÇAÖ'nün üniversite öğrencileri için adaptasyonu başka bir örnekleme yapılabildi. Ya da yapı geçerliği için psikolojik sorunları ölçen; Kısa Semptom Ölçeği gibi bir ölçek kullanılabilirdi. Son olarak DGÖ'nün üniversiteye gitmeyen son ergenlik dönemindeki gençler üzerinde de test edilmesi gerekir.

KAYNAKLAR

Brennan, K. & Shaver, P. R. (1995). Dimensions of adult attachment, affect regulation, and romantic relationship functioning. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21(3), 267-283.

Collins, N. L. & Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 644-663.

Covell, K. & Abramovitch, R. (1987). Understanding emotion in the family: Children's and parents' attributions of happiness, sadness, and anger. *Child Development*, 8, 985-991.

Cummings, E.M. & Davies, P.T. (1995). The impact of parents on their children: An emotional security hypothesis. *Annals of Child Development*, 10, 167-208.

Cummings, E. M., Schermerhorn, A. C., Davies, P. T., Goeke-Morey, M. C. & Cummings, J. S. (2006). Interparental discord and child adjustment: Prospective investigations of emotional security as an explanatory mechanism. *Child Development*, 77(1), 132-152.

Cummings, E. M. & Davies, P. T. (2010). *Marital conflict and children: An emotional security perspective*. New York: The Guilford Press.

Davies, P. & Cummings, M. (1994). Marital conflict and child adjustment: An emotional security hypothesis. *Psychological Bulletin*, 116, 387-411.

Davies, P. & Cummings, M. (1998). Exploring children's emotional security as a mediator of the link between marital relations and child adjustment. *Child Development*, 69, 124-139.

Davies, P. T., Forman, E. M., Rasi, J. A. & Stevens, K. I. (2002). Assessing children's emotional security in the interparental relationship: The security in the interparental subsystem scales. *Child Development*, 73(2), 544-562.

Davies, P. T. & Forman, E. M. (2002). Children's patterns of preserving emotional security in the interparental subsystem. *Child Development*, 73(6), 1880-1903.

Davies, P. T., Woitach, M. J. (2008). Children's emotional security in the interparental relationship. *Current Directions in Psychological Science*, 17(4), 269-274.

El Sheikh, M. & El-More Staton, L. (2004). The link between marital conflict and child adjustment: Parent-child conflict and perceived attachments as mediators, potentiators and mitigators of the risk. *Development and Psychopathology*, 16, 631-648.

Feeney, J. A. & Noller, P. (1990). Attachment style as a predictor of adult romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 281-291.

Frosch, C. A., Mangelsdorf, S. C. & McHale, J. L. (2000). Marital behavior and the security of preschooler–parent attachment relationships. *Journal of Family Psychology*, 14(1), 144-161.

Grych, J. H. & Fincham, F. D. (1990) Marital conflict and children's adjustment: A cognitive-contextual framework. *Psychological Bulletin*, 108(2), 267-290.

Grych, J. H. & Fincham, F. D. (2001). *Interparental conflict and child development: Theory, research and application*. New York: Cambridge University Press.

Grych, J. H., Seid, M. & Fincham, F. D. (1992). Assessing marital conflict from the child's perspective: The children's perception of interparental conflict scale. *Child Development*, 63, 558-572.

Harold, G. T., Shelton, K. H., Goeke-Morey, M. C., Cummings, E. M. (2004). Marital conflict and child adjustment: Prospective longitudinal tests of the mediating role of children's emotional security about family relationships. *Social Development*, 13(3), 350-376.

Hazan, C. & Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524

Kline, P. (1986). *A handbook of test construction: Introduction to psychometric design*. London: Methuen & Co Ltd.

Owen, M.T. & Cox, M.J. (1997). Marital conflict and the development of infant–parent attachment relationships. *Journal of Family Psychology*, 11(2), 152-164.

Sakız, E. (2011). *Duygusal güvenlik hipotezi, ebeveyn tutumları, evlilik çatışması ve çocuk uyum problemleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Schudlich, T.D. & Cummings, E.M. (2007). Parental dysphoria and children's adjustment: Marital conflict styles, children's emotional security, and parenting as mediators of risk. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 35(4), 627-639.

Shantz, C. U. (1983). Social cognition. In P. H. Mussen (Series Ed.) & J. H. Flavell & E. M. Markman (Vol. Eds.), *Handbook of child psychology: Vol. 3. Cognitive development* (pp. 495–555). New York: Wiley.

Flavell & E. M. Markman (Vol. Eds.), *Handbook of child psychology: Vol. 3. Cognitive development* (pp. 495–555). New York: Wiley.

Ulu, P. & Fışiloğlu, H. (2004). Çocukların evlilik çatışmasını algılaması ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 7(14) 61-75